

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест:

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 2

Рівне, 2020

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Виконавчий редактор:

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії:

Немеш Олена Миколаївна – доктор психологічних наук, доцент, професор, в.о. ректора Рівненського державного гуманітарного університету.

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олексій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Т.І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ: збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти. Випуск 2. Рівне: РДГУ, 2020. 140 с.

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол №11 від 26 листопада 2020 р.)*

- нестійкістю;
- зменшеною концентрацією;
- планування дій;
- труднощів при виконанні завдань за словесною інструкцією.

Довільна увага з'являється тоді коли людина в процесі діяльності становить перед собою певне завдання і свідомо виробляє програму дій для його вирішення. Це й визначає виділення об'єктів уваги людиною.

Більшість дітей дошкільного віку із порушенням мовлення не можуть зосередитися і підтримувати нормальний рівень уваги протягом тривалого часу..

Слухова пам'ять – один з видів образної пам'яті, завдяки якому ми зберігаємо слухові образи, зберігаємо їх і відтворюємо.

Слуховий вид пам'яті, як і інші види, передбачає обробку інформації. Дитина, що зазначає труднощі при сприйнятті мови, виділяє її з навколишнього шуму, не може відразу зрозуміти завдання і команди.

Вивченням пам'яті із загальним недорозвиненням мовлення займалися такі вчені, як Л. Андрусина, І. Власенко, Л. Волкова та інші.

Ряд досліджень доводить, що в окремих випадках у дітей дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення можуть спостерігатися порушення регуляції та контролю слухо-мовленнєвої пам'яті [2, с. 45].

Слухова пам'ять дітей із загальним недорозвиненням мовлення формується в процесі діяльності так само, як і у дітей без порушень мовлення. Але процеси запам'ятовування, збереження і відтворення у дітей із ЗНМ мають свої особливості.

Висновок. Отже, слухова увага - це активний процес, вміння свідомо приймати звукові стимули і потім отримувати з них інформацію. Зазвичай у дітей з порушенням мовлення спостерігається нестійкість уваги і пам'яті, особливо мовленнєвої, недостатній рівень розуміння словесних інструкцій, контролю власної пізнавальної діяльності.

Список використаної літератури

1. Конопляста С. Ю., Сак Т. В. Логопсихологія : навч. посіб.: Знання, 2010. 268 с.
2. Рібцун Ю. В., Брушневська І. М. Комунікативний компонент мовленнєвої діяльності у дітей: діагностичний комплекс : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ТОВ «ЛППС» ЛТД, 2020. 345 с.

УДК 376.1

ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ, СПРЯМОВАНОЇ НА РОЗВИТОК МОВЛЕННЄВОЇ ЗДАТНОСТІ ДИТИНИ З РСА

Кардаш Є., здобувач ОС «магістр» спеціальності 016 Спеціальна психологія, логопедія,
2 курс, РДГУ

Науковий керівник: канд. психол. наук, доцент Созонюк О.С.

Постановка проблеми. На даний час спостерігається зростання популяції дітей, в яких діагностовано розлади аутистичного спектру (РСА). Розвиток мовленнєвої здатності дітей з РСА є важливою проблемою сучасної спеціальної освіти. Виникає гостра потреба вдосконалити та розширити можливості для навчання та корекції мовної здатності дитини з РСА. Організація комплексного психолого-педагогічного супроводу дітей із розладами спектру аутизму передбачає визначення основних підстав, які б сприяли впровадженню ефективних форм корекційно-логопедичного впливу.

Мета статті – розглянути особливості практичної роботи, спрямованої на розвиток мовленнєвої здатності дітей з РСА.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наукові публікації стосовно питань мовленнєвого розвитку у дітей з розладами спектру аутизму вказують на те, що різні аспекти

даної проблеми досліджували багато українських науковців, зокрема: Багрій Я., Купчак О., Марценківський, І., Пасевіна О. А., Тарасун В., Скрипник Т., Шульженко Д. та ін.).

Варто пам'ятати, що програми допомоги дітям з РСА укладають, враховуючи такі вимоги, як- ранній початок навчання; використання суворо структурованих програм (чітка структура досить добре сприймається дітьми з аутизмом); залучення сім'ї в програму навчання; інтеграція програми в повсякденне життя дитини.

Сучасні підходи до дитячого аутизму та результати досліджень (Морозов С.А., Баєнська Є.Р., Янушко О.А., Шипіцина Л.М., Башина В.Б.) зазначають, що необхідною умовою розвитку комунікативної здатності аутичної дитини є корекція її мовленнєвих порушень, постійне збагачення словника.

Важлива роль в цьому належить середовищу, яке оточує дитину, насамперед, сім'ї, а відтак - спеціалізованим виховним та навчальним закладам, де з дитиною працюють відповідні фахівці. Когнітивному розвитку дитини з аутизмом сприяє залучення її до щоденної побутової діяльності, до спілкування та ігр з іншими дітьми, спостереження за навколишнім життям.

Особливо важливим для активного розвитку мовленнєвої діяльності дітей з РСА є спілкування з тими дорослими, які безпосередньо опікають дитину-батьки, вихователі, логопеди, психологи.

Словникову роботу варто проводити планомірно та систематично, враховуючи наступні фактори:

- рівень захворювання дитини
- рівень порушення мовленнєвого розвитку
- вікові відмінності
- індивідуальні мовленнєві здібності та особливості
- індивідуально-психологічні особливості

Роботу, спрямовану на розвиток мовлення при аутизмі, на початку необхідно проводити суто індивідуально, зважаючи на інтелектуальний рівень дитини. Потім, за можливості, дитину можна включати в групове навчання. Корекційна робота з розвитку мовлення є досить тривалою і вимагає зусиль як від дитини, так і від фахівця. Основними завданнями цієї роботи є:

- диференціація рівня мовленнєвих порушень, зумовлених аутизмом і супутніми синдромами;
- встановлення емоційного контакту з дитиною;
- вибір індивідуальних способів активізації мовленнєвої діяльності;
- формування і розвиток спонтанного мовлення в побуті і в грі;
- розвиток мовлення в навчальній ситуації [1].

Організуючи роботу з дітьми з РСА, слід розуміти, що ефективність корекційного процесу багато в чому залежатиме від створення особливих умов, в яких реально можна було б поєднувати логопедичну, психолого-педагогічну, медичну та інші види допомоги і відслідковувати динаміку розвитку дитини. Логопедична робота, спрямована на збільшення лексичного обсягу, з кожною дитиною з РСА проводиться поступово, індивідуально, а також у групах. Науковці пропонують виділяти в корекційно-логопедичній роботі з аутичними дітьми наступні етапи: На *першому* етапі відбувається контакт-адаптація дитини до нових умов. Встановлюється емоційний контакт. Важливо створити емоційно позитивний настрій. Основні правила цього етапу: врахування емоційного рівня та мовленнєвих можливостей дитини; затишна, сенсорно сприятлива атмосфера, тихий і спокійний голос, плавні неквапливі рухи логопеда. На *другому* етапі ставляться завдання щодо формування передумов мовленнєвого розвитку - розвитку мовленнєвого наслідування, що передбачає роботу над: звуконаслідуванням, ротовою увагою, навичками наслідування, розумінням слів, мовленнєвим диханням, активізацією артикуляційного апарату, мисленням, ініціативою та інтересом до спілкування. На цьому етапі необхідно формувати зв'язок «символ-предмет», щоб дитина почала користуватися експресивним мовленням для взаємодії з оточуючими.

Також використовується повторення слів або окремих звуків, що несуть смислове навантаження (слова-звуконаслідування, слова-склади).

На *третьому* етапі робиться наголос на формуванні базового словникового запасу. При цьому зусилля зосереджують на розвитку складової структури слів, збільшенні можливостей артикуляційного апарату, розвитку звуковимови. В роботі застосовують предметні, рухові (спортивні) і, при можливості, сюжетні ігри з використанням дієслів наказового способу. Можна створити індивідуальний для кожної дитини логопедичний альбом: з графічними символами звуків, з артикуляційними профілями, візуальними діалогами.

На *четвертому* етапі відбувається формування навичок спілкування в діалозі у побуті, поліпшення якості звуковимови. Основне завдання цього етапу – формування і розвиток спонтанного мовлення в ігровій діяльності з врахуванням індивідуальних можливостей дитини [3].

Висновки. Особливе значення в корекційно-логопедичній роботі з аутичними дітьми, має робота з батьками. Роль сім'ї важлива сама по собі: як сприймають близькі особливості поведінки дитини з РСА, яку участь беруть у корекційному процесі. Саме батьки зацікавлені в постійній допомозі своїй дитині, починаючи з дошкільного віку і закінчуючи „дорослим життям” [4]. На індивідуальних консультаціях логопеди знайомлять батьків з розробленою та затвердженою індивідуальною програмою розвитку і виховання дитини. Далі робота з сім'єю продовжується у вигляді комплексних домашніх завдань. Це дає можливість тримати батьків у курсі справ щодо проведення корекційно-логопедичної роботи, а також навчати їх самостійно працювати з дітьми вдома [5].

Програми допомоги таким дітям укладають, враховуючи певні вимоги:

- ранній початок навчання;
- використання суворо структурованих програм (чітка структура досить добре сприймається дітьми з аутизмом);
- інтеграція програми в повсякденне життя дитини.

Розвиток мовлення у дитини з РСА є важливим фактором її здатності самостійно висловлювати свої думки та переживання, спілкуватися з навколишніми і впевнено почуватися в соціумі.

Список використаної літератури

1. Копаниця В. А., Мороз Л. В. Особливості корекційно-логопедичної роботи серед дітей з розладами аутистичного спектру. *Дефектологія*. 2003. № 2. С. 46–49.
2. Купчак О. М. Система логопедичної корекції з дітьми із розладами спектру. URL: irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis.../cgiirbis_64.exe.
3. Пасевіна О. А. Можливості інклюзивного навчання дітей з розладами аутистичного спектру. *Молодий вчений*. 2013. № 2 (02). С. 10–12.
4. Скрипник Т. В. Феноменологія аутизму : монографія. Київ : Вид-во «Фенікс», 2010. – 368 с.
5. Тарасун В., Хворова Г. Концепція розвитку, навчання і соціалізації дітей з аутизмом. Київ, 2004. – 103 с.

УДК 159.922.8-056.49:159.923.2

ВПЛИВ БУЛІНГУ НА ФОРМУВАННЯ Я-КОНЦЕПЦІЇ ПІДЛІТКІВ

Касянчук М., здобувач ОС «магістр» спеціальності 053 «Психологія», 6 курс,
РДГУ

Науковий керівник: к. псих. н., доцент Піонтковська Д. В.

Постановка проблеми. Розвиток особистості кожної людини відбувається впродовж усього життя, і основою цього розвитку є взаємовідносини людини з навколишнім середовищем. Насамперед йдеться про середовище соціальної взаємодії, взаємодії з іншими

З М І С Т

Алексюк М. Молодіжний сленг – соціально-психологічна проблема чи спосіб самовираження сучасної молоді.....	3
Апостол М. Ставлення людини до процесу старіння.....	5
Бабич Л. Вікові особливості морального розвитку особистості у молодшому шкільному віці	7
Будько Н. Представлення родителів о вихованні дошкільників.....	9
Бурдина О. Проявление прокрастинации у студенческой молодежи.....	11
Вейна К. Загальний недорозвиток мовлення як психолого-педагогічна проблема.....	13
Войчук Т. Зміст корекційної роботи логопеда з дітьми з ринолалією.....	14
Ганусевич В. Проблемы влияния электронных сми на личность человека.....	16
Гордійчук Т. Соціальні мережі як детермінанта особистісного розвитку підлітків.....	17
Гордійчук І. Профілактика відхилень у поведінці молодших школярів у позаурочний час...	19
Грабовська С. До проблеми виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку.....	20
Гребеневич О. Формування в першокласників навичок читання й письма в умовах компетентнісної освіти.....	22
Гребіневич М. Роль ціннісних орієнтацій у формуванні професійного самовизначення у старших школярів.....	24
Гузей А. Вплив маніпулятивних дій на міжособистісне спілкування.....	26
Гузей А. Психологічний булінг в шкільному колективі: критерії та напрями прояву та напрями профілактики.....	28
Даниленко С. Генезис и трансформация змеиноного образа в белорусско-литовской мифологии.....	30
Демчук Д. Формування навичок безпечної поведінки дошкільників як теоретична проблема.....	32
Дем'янюк В. Роль емоційного інтелекту у професійній діяльності психолога.....	33
Дмитришина А. Особливість впливу стосунків з батьками на формування самооцінки дитини молодшого шкільного віку.....	35
Дрогомирецька О. Формування адаптивних здібностей молодших школярів з мовленнєвими порушеннями.....	37
Заговора Л. Мотивація як один з основних факторів у вивченні іноземної мови.....	38
Заговора Л. Вплив мотивації на ставлення підлітків до вивчення іноземної мови.....	40
Єфімова М. Розробка системи психологічних заходів щодо профілактики агресивної поведінки підлітків.....	41
Іслямова А. Розвиток слухової уваги і пам'яті у дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення.....	44
Кардаш Є. Особливості практичної роботи, спрямованої на розвиток мовленнєвої здатності дитини з РСА.....	45
Касянчук М. Вплив булінгу на формування Я-концепції підлітків.....	47
Качуровська Д. Рівні особистісної готовності до професійної діяльності майбутніх психологів.....	49
Киричик Е. Проявление эмоций у девочек и мальчиков подросткового возраста.....	52
Климчук І. Причини емоційного вигорання під час пандемії у студентів.....	55
Кобець Д. Теоретичний аналіз проблеми мотивації молодших школярів.....	56
Ковальчук І. Теоретичні основи розвитку пізнавальної діяльності дітей шостого року життя із загальним недорозвитком мовлення.....	57
Ковальчук М. Казка та її роль у вихованні дитини.....	58
Козенюк М. Готовність до вибору професії як специфічне психологічне утворення особистості старшокласника.....	61
Командік О. Психологічні детермінанти розвитку лідерських якостей у молодших школярів.....	63
Конончук А. Особливості девіантної поведінки підлітків.....	65

Конончук К. Реалізація педагогічних умов формування навичок навчальної діяльності у дітей старшого дошкільного віку в ЗДО.....	66
Копель Ю. Діагносіка інтелектуального потенціалу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивно-ресурсних центрах.....	69
Корольова О. До проблеми впровадження проектної технології в роботу закладу дошкільної освіти.....	70
Костінська М. Гендерні особливості мотивації до лідерства у студенської молоді.....	71
Кравчук У. Психолого-педагогічні основи розвитку уваги дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.....	74
Крушельницька Н. Особливості взаємодії малокомплектного ЗДО з сім'єю в умовах протиепідемічного карантину.....	76
Лабатій М. Використання дидактичних ігор і вправ з елементами розв'язання винахідницьких задач у процесі образотворчої діяльності дошкільників.....	78
Левчук М. Вплив структури сімейних відносин на взаємини старших дошкільників з ровесниками.....	81
Мельник Н. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних ігор.....	82
Мельник Ю. Дидактичні комп'ютерні ігри як засіб розвитку старших дошкільників: використання в практиці закладу дошкільної освіти.....	84
Мельничук Ю. Гендерне виховання як завдання дошкільної освіти.....	87
Менік Н. Дослідження питання виникнення тривожності у дітей старшого дошкільного віку.....	89
Микитюк В. теоретичний аналіз проблеми професійного самовизначення старшокласників..	90
Миронець Л. Виховання гуманних почуттів у дітей.....	92
Михайлова Т. Психологічні особливості поведінки підлітків у конфліктних ситуаціях.....	95
Михалюк М. Конвергенція сімейної та професійної мотивації у працюючої жінки.....	97
Мовчко О. Вплив пандемічної реальності на виникнення депресії в юнацькому віці.....	101
Одейчук І. Дослідження соціально-психологічних закономірностей формування стресостійкості у студентської молоді.....	103
Осадча І. Стиль батьківського виховання як детермінанта виникнення страхів у дошкільників з особливими освітніми потребами.....	104
Павлова Р. Вплив інтернету на психіку підлітка.....	107
Паршина Я. Побудова міжособистісних взаємин як завдання розвитку у період дорослості.....	108
Рабович І. Прояви девіантної поведінки у підлітковому віці та їх корекція.....	110
Романович І. Технології попередження суїцидальних тенденцій серед старших школярів.....	112
Серко в. Виховні можливості народних прислів'їв як засобів формування моральних норм поведінки дитини.....	114
Синяк О. Художні тексти в пізнавальному розвитку дошкільника.....	117
Сосонюк О. Психологічний аналіз фрустрації та її особливостей.....	119
Тищук К. Розвиток комунікабельності молодших школярів в умовах інклюзивного навчання.....	121
Урус К. Роль пізнавальної активності у становленні особистості молодшого школяра.....	123
Федорук І. Психологічні детермінанти формування самооцінки у підлітковому віці.....	125
Хомич М. Використання інтерактивних методів на уроках з технологічної освітньої галузі у початкових класах.....	127
Черуха А. Психологічні складові захисту від маніпуляцій.....	129
Шальнова О. Психологічний аналіз ставлення до цивільного шлюбу на етапі ранньої зрілості.....	130
Шепельчук і. Проблема адаптації першокласників до навчальної діяльності.....	135